

GAZETA TRANSILVANIEI

PROPRIETARĂ: ASOCIAȚIUNEA „ASTRA” BRAȘOV
Apare de două ori pe săptămână prin îngrijirea
unui comitet de redacție.
Atelierele tipografiei „Astra” Tf. 1102.
Pagini 4-6-8 Lei 3.

STEAG RIDICAT LA
1838

GHLBARIȚIU ȘI SPINȚIT DE LUPTLE PURTATE SUB CUTELE LUI
DE ATĂȚIA URMAȘI, ÎN FRUNTE CU MUREȘENII

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BRAȘOV.

B-dul REGELE FERDINAND Nr. 12 Tf. 1513
Abonamentul anual lei 300 Autorități și Societății lei 60
Anunțuri și reclame după tarif.

Nr. 88 Inreg. Trib. Brașov S. II No. G. II. 71/942

12 Noemvrie 1942

Anul 105

Semne bune

de V. Branisce

Intr'o ședință intimă, veneratul Președinte al Academiei Române, profesorul I. Simionescu a cerut membrilor înaltului așezământ de cultură să dea un sprijin moral „Gazetei Transilvaniei” în lupta pe care o duce pentru revendicarea drepturilor românești.

Gestul acesta de spontană îmbrățișare a unei vechi năzuințe a noastre, de a ține o vie legătură cu instituția cea mai înaltă a spiritului creator românesc, ne umple inimile de mândrie și de încredere în zilele ce trebuie să ne aștepte.

Academia Română a știut în toate vremurile să dea un îndreptar năzuințelor românești de pretutindeni. Sprijinul ei ne dă putere nouă în lupta pe care suntem chemați să o ducem.

Când „Astra” a preluat tipărirea bătrânei gazete, vlagă neamului se prelungea din răni proaspete în toate părțile zării.

O Românie ciuntită, mutilată se scobotea la marginea puterii de rezistență. Provinciile înfloritoare erau cutropite, prefăcute în scrum.

Zările răsăritului erau involburate de cea mai mișlească agresiune pe care o cunoaște istoria. Sub masca unei acțiuni diplomatice, fără declarații de război, au fost smulse din matca neamului, în chip brutal și sălbatec, așezările noastre pașnice. Vântul din stepă a răscolit scrumul așezărilor strămoșești. În altă parte a pământului românesc, vatra neamului se stinge de durere.

Pietre de hotar, țărâși improvizate îi străbătea gîla, în lung și în lat. Pentru primadată în sbuciumatul trecut al acestei provincii drumurile îi erau tăiate, iar cursul apelor, stăvilit.

Am primit cea mai tragică moștenire. Năzuințele strămoșești doborâte la pământ, realizările părintești spulberate în vânt și în loc de elan creator de viață, amărăciunea gândurilor nerostite și gustul sărat al lacrimilor vărsate în tăcere. Țineam în pumni, ca într'o urnă sacră, cenușa propriilor noastre credințe. Așa am primit steagul sfințit în lupte al „Gazetei Transilvaniei”.

Am pornit la drum, singuri, o mână de oameni, luând asupra-ne, fără șovăială, o moștenire sfântă și o povară dragă, cu hotărârea neclintită de a închina coloanele ziarului neamului, numai neamului și țării. Iar în fruntariile țării Transilvania e inimă și leagăn.

Pentru veșnicia Transilvaniei și pentru încadrarea ei în rosturile adevărate ale neamului am răbdat, am suferit și am dus o luptă surdă pe care puținii poate o bănuiesc.

Această atitudine dărză ne este călăuză a slovei și-a faptei. Pentru ea trăim, pentru ea înfruntăm câteodată lupta stearpă cu morile de vânt, pentru ea suntem pregătiți să primim împărțagană cea de pe urmă.

EVOCĂRI

de I. Bozdog

Seara Arhanghelilor mi-a evocat un fragment important din trecutul sbuciumat, dar profund creștin al neamului nostru.

Mă plimbam, spre inserate, în preajma multelor cimitire ale Brașovului, doar voiu zări un licărit de lumânare sau voiu prinde vreun fragment de tropare și ectenii la mormintele celor scumpi.

Curând mi-am revenit din toropeala de câteva clipe la cruda realitate: că sunt tot în pribegie și că aici poate n'a fost nevoie de acest cult al morților în seara de Arhangheli. El a fost introdus și trăiește viu în întreaga parte de Nord a Ardealului nostru. A fost și aceasta una din măsurile de apărare opusă de bisericile strămoșești mijloacelor de atragere și contopire a credințioșilor rămași în multe locuri fără păstori. Cultul și ceremoniile dela 1 Nov. ale bisericilor străine de sufletul neamului românesc au deșteptat simțul pustiului și al părăsirii în sufletele năpăstuite și ca să nu cadă pradă ademenirilor Năemișilor, preoții noștri au statornicit ziua Arhistrategilor Arhangheli drept prilej de rugăciune, mângâiere și expiere a sufletelor creștine de lege românească.

Mă transpun în această seară cu gândul în cimitirul bisericuțelor episcopului Bob și în cea ortodoxă, de lemn, a lui V. Moga de pe malul Mureșului înstrăinat, trecând cu pietate dela

cruce la cruce și ascultând în genunchi o ectenie și o deslegare pentru atăția prieteni și rude ce așteaptă acolo ceasul învierii.

Mame, tați, frați, surori, soții și orfani mulți vor fi îngenuchiat și astăseară cu luminițe de ceară și cu mănunchiul de flori, iar inimile lor vor fi dibuit prin depărtările stepei rusești brușul sub care odihnește trupul sdrobotit al celui plecat pentru reîntregirea neamului.

În cimitirul Zalăului și Bistriței se vor fi citit ectenii și deslegări pentru cei ce s'au preamărit în Domnul la Prut și Nistru, la porțile Odesei, în învâlmășeala dela Sevastopol, la strămtorile Kerciului, pe înălțimile Nalciului sau în mlaștinile din cotul Donului, sau care și-au amestecat sângele generos cu spumele mării la Feodosia, Anapa și Novorossisk.

În noroiul marginei de drum sau în afunzimea cazematei dela ultimele poziții ale bravilor noștri luptători, dacă n'au putut să se aprindă lumânări și nu s'au găsit flori de toamnă, cei ce se jertfesc pentru dreptele noastre hotare și-au prefăcut dorul de casă în superbe buchete de crisanteme, care s'au ridicat și au sburat peste vărfuri de munți, peste văi răvășite și codri pustiți și s'au oprit cu smerenie în apropierea mormântului părintesc așezat alături de al lui V. Lucaciu. Suspiunile și rugăciunile de iertare au fost trimise până la părul sub care odih-

nește neînfricatul tribun Simeon Bărnățiu, și fierbințele lor a topit în această noapte și ultimele frunze ce se mai încăpățâneau să rămână aninate de creanga veche. Au sosit și închinările la mormântul lui Ciordaș și Hotăran, trimise din piepturile nepoților care luptă împotriva întunecatului dușman ce a ușurat și turburarea somnului lor.

Nu știu cum mi s'a părut că, din soliile duhovnicești ce veneau dela luptătorii din răsărit ca omagiu pentru sufletele celor de-acasă, un roi întreg fălăia din aripi și căuta cu neastâmpăr crucea lui Octavian Goga. Erau soliile sosite dela fiii clăcașilor ce-i aduceau cuvântul lor de îmbărbătare magului acum amorțit trupește.

Am simțit apoi cum sufletul românesc de pretutindeni se îmbrățișează în văzduh și se coboară ca o cunună luminoasă și ca o torță puternică pe mormântul sergentului major Nistor și sold. I. Benca, care din plaiurile Olteniei au coborât ultimul lor drum pe dealul Feleacului în cimitirul din Turda.

Cutremurat de aceste clipe mi-am zis: neamul cu astfel de comunicări sufletești va trăi peste veacuri.

Citiți cel mai vechiu ziar

„Gazeta Transilvaniei,”

„GAZETEI TRANSILVANIEI” CRONICA LITERARA

de Aurel Marin

M. P. VAIDOMIR: *Drepturi românești în Transnistria*. Tipografia Carol Feder. Mediaș, 1942.

D-l profesor N. P. Vaidomir, cercetând un mare număr de izvoare istorice românești, ne prezintă, într'o carte științificește alcătuită, care sunt drepturile noastre asupra teritoriilor desrobite din Transnistria.

În succintul *Cuvânt înainte* se remarcă utilitatea studiului istoric care să pună la îndemâna marilor mase de ci-

torii documente rămase necunoscute până azi la noi.

Iată cât de vibrant se încheie acest *Cuvânt înainte*, în cuvinte care lămuresc odată mai mult rostul armatei noastre pe câmpul de luptă sovietic:

„Un popor nu e deajuns să fie puternic și înarmat ca să învingă; el trebuie să fie în aceeași măsură de pregătit și sufletește, convins pentru ceea ce luptă.

În cazul de față, noi trebuie să fim convinși că, pe frontul de răsărit, lup-

tăm pentru drepturile noastre naționale: pentru desrobirea Basarabiei și Bucovinei, pentru liberarea a peste un milion de frați de dincolo de Nistru și pentru așezarea hotarului de răsărit la Bug, dacă nu mai departe; iar în cadrul misiunii europene a neamului nostru, de apărători ai culturii și civilizației Continentului, luptăm alături de Germani pentru distrugerea bolșevismului și înlăturarea primejdiei slave, tot atât de amenințătoare și pentru țara noastră, ca și pentru restul Europei”.

Adăugăm noi, că luptăm pentru trasarea granițelor etnice ale neamului nostru, așa cum au fost statornicite de istorie.

După ce ne arată ce se înțelege, în deobște prin *Transnistria*, ni se face o scurtă descriere a celor două provincii ale acestui ținut: *Iedisan* și *Podoua*.

Dela început, autorul ține să accentueze „asupra adevărului că Transnistria face parte integrantă din marea unitate geografică, politică, istorică și etnică a pământului românesc”.

INSTANTANEE

Vremelnicie

O casă mică, scundă, cu două ferestre, ce aproape atingeau pământul, o căsuță de om sărac a stat până 'n zilele trecute în strada cea mai frecventată a orașului, pitulată între două palate frumoase.

Biata cisă, s'o fi potrivit ea înainte cu cine știe câte zeci de ani în locul acesta, atunci când tovarășele ei din dreapta și din stânga, din ulița întreagă, erau la fel ca ea. Dar acelea plecaseră încetul cu încetul, azi una, mâne alta, cum pleacă din lumea aceasta tot ce-i putred și vechiu. Se iviră în locul lor altele, frumoase, noi. Căsuța aceasta mi se părea că n'are de gând să mai plece, focuse parcă contract cu vremea. Și de câte ori îi vedeam geamurile cârpite cu hârtie și improscate cu noroiu, regretam că e înfiptă în pământ și ea, ca și celelalte și nu e așezată pe rotile; aș fi pus bucuroasă umărul și eu s'o dau mai la o parte undeva.

Intr'o dimineață acum, spre marea mea surprindere, trecând spre birou, văzui căsuța fără acoperiș. Credeam că poate vor s'o repare, să mai dăinuiască încă un șir de ani. Când m'am întors acasă, un lucrător — nu era nevoie de mai mulți — s'apucase să strice pereții. Ii venise vremea. Pe semne s'a fost încheiat contractul.

Un sentiment dureros de vremelnicie, ca niciodată în viața mea, m'a apucat, văzând cum se desface câte-o cărămidă, câte-un bolovan din zid și se rostogolește la pământ cu șgomot surd, ca un fel de geamăt înăbușit. Câte nu s'au petrecut între pereții acestei case vechi în atât amar de timp. Mi-aduc aminte că acum vreo patru sau cinci ani locuia aici un tinichigiu și 'n atelierul lui s'a întâmplat o explozie care a ucis doi copii, ucenici amândoi. Au fost rușiți în bucăți. Casa însă a rămas întreagă.

Azi nu mai e nici ea. Locul unde a stat căsuța până ieri e nivelat acum frumos și văd copiii jucându-se pe acolo. Soarele revarsă raze din belșug pe micul petec de pământ unde a stăpânit atâta dureroasă umbră. Ca mâne va crește iarbă aici și-o să înflorească păpădia. Și nimeni nu-și va mai aduce aminte c'a existat aici o casă veche, cum nu-și va mai aduce aminte nici de noi, când ne va bate ceasul și vom pleca.

Ecat. Pitiș

Scrisori către și dela Gh. Barițiu

de Candid C. Mușlea

— Urmare —

Te rog, dulce Bade, ca să nu faci să nu-l publice D. M. Cât mai curând că de nu, crep! Altfel aici cu toții se află foarte indignați și vătămați pentru tâlharii aceia“....

La 5 Dec. îl anunță că intelectualii din Năsăud pregătiseră un răspuns, în care își exprimau și pe viitor încrederea în Gheorghe. Nefiind însă semnat, n'a putut fi trimis, iar între timp s'a făcut alegerea de deputați și, nefiind înțeleși între ei, voturile s'au dat pentru Vicarul de acolo și numai trei pentru Gheorghe. El continuă apoi: „Vicarul îmi spune că nu se va trimite articolul gătit până atunci până când D-Ta nu vei răspunde și nu vei desemni(?) aserțiunile și bărfelile Telegrafului, referitoare la articolul dat în numele celor 5 inși din Turda“....

Ii mai comunică apoi că cu posta din acea zi va mai trimite la Gazetă un răspuns „Drepturii dela Telegraful“. „Cuget — mai zice el — că va fi bine venit, fiindcă cum văd, ei încă se silesc din toate puterile, în tot numărul Telegrafului a scrie în contra Gazetei și în contra D-Tale, astfel dar, trebuie ca și ei să capete răspunsuri în tot numărul Gazetei. Iți mai amintesc și aceea împrejurare că mișelul de Puskás a scris aici o epistolă Căpitanului, mi se vede cu scop ca să te negrească, astfel cred că a făcut și în alte părți. Sper pe lângă toate că le vei răspunde cât se poate de bine, după meritul lor“....

La 8 Martie 1868 îi face cunoscut că la trei scrisori ale sale n'a primit niciun răspuns. El crede că în astfel de vremuri „pline de politică“, au fost deschise de alții. Încearcă deci și cu a patra, dar aceasta recomandat. Năsăudenii bănuiesc că el informează pe Gheorghe de tot ce se petrece acolo. „Dar mie nu-mi pasă mult — zice el: — Din parte-mi ignorez pe toți ticăloșii și servilii, astuții și intriganții și în fine vânzătorii“....

La 11 Aprilie îi mulțumește pentru cele șase coale din Dicționarul maghiaro-român (în scrisoarea precedentă îl întrebase: „Când apare? Așteaptă mulți cu mare sete ieșirea lui, și necurmat mă întreabă când va ieși de sub tipar“?) și-i spune: „Am arătat acest exemplar mai multora; toți și-au exprimat plăcerea, laudând tocmai și tiparul, care într-o adevăr e frumos și curat“. Ii mai scrie apoi că a câștigat 15 abonanți pentru Dicționar. Ba îi trimite și numele celor care s'au anunțat că-l vor cumpăra, sau l-au și plătit.

Pe pagina ultimă, goală, a scrisorii, G. Barițiu notează și pe Iosif Barac, preot în Brașov, ca abonat.

La sfârșitul scrisorii următoare, din 14 Iunie, îl întreabă dacă are abonați la Gherla și Cluj? „Leontin (fratele lor Leon) va fi ocupat cu căsătoria; el se căsătorește din (sic!) Oșorheiu, ia pe fata lui Fülöp, neguțător tot acolo“.

În scrisorile următoare ceea ce-l preocupă este mai mult publicarea ediției a doua a gramaticii sale și a unui vocabular, din banii incasați voind să-și facă o căsuță.

La 6 Aprilie 1869 el scrie: „... Dulce Bade! Te rog în numele lui Dumnezeu, și în simțul de sânge și frate, în iubirea cea nemărginită ce o am către Domnia-Ta, ca să te ferești de pericol, adică în călătorie, în mănăcări și beuturi, etc. etc. Au nu vezi că nici acum nu închiep de D-Ta? Ai citit în „Közlöny“ cu alegerea la Făgăraș. Zice între altele cumcă adeseori ești întrebă de stat și în București. T... rii (?) acum se vor apuca de câte apucături și mijloace mârșave, numai ca să nu le stea nimeni în cale“....

— Va urma. —

Evreii și justiția

Dr. Sievert Lorenzen publică în editura Hanseatische Verlagsanstalt o carte „Evreii și justiția“, care se bazează pe un material cuprinzător, existent îndeosebi în arhivele ministerelor de justiție ale Reichului și altor țări. El pleacă dela emanciparea Evreilor, ceea mișcare din secolul al 19-lea, născută în cursul revoluției franceze, care tindea spre egalitatea Evreilor cu Germanii. Pe lângă pătrunderea Evreilor în literatură și presă, ei se serveau îndeosebi de justiție, ca mijloc de influență asupra statului și opiniei publice. Prin justiție au reușit să ajungă la oficii ale statului și să realizeze astfel setea lor de putere și conducere. Lorenzen arată cum în circa 140 ani ai acestei evoluții pe primul plan se afla tocmai Prusia, atât în ce privește infiltrarea Evreilor în justiție, cât și în măsurile luate de stat împotriva acestui fapt. Pentru prima oară această lucrare merituoasă strânge tot materialul ce poate sta la dispoziție, un material important pentru judecarea problemei și care dă o privire generală asupra uneia dintre cele mai îngrijorătoare epoci ale justiției germane, un fenomen parțial al unui secol și jumătate de liberalism.

Sunt, toate, pagini scoase din lucrări istorice bazate pe date strict exacte și va fi de ajuns să ne oprim la *Românii transnistrieni, factori de cultură și civilizație* (cu figurile unui Petru Movilă, Nicolae Milescu-Cârnu, Dimitrie Cantemir, Antioh Cantemir, N. N. Bantăș-Camenschi, D. N. Bantăș-Camenschi, Mihai Matei Herescu-Herascov, etc.) sau la vibrantele rânduri din *Conștiința națională și a unității sufletesci a Românilor, la Românii transnistrieni* ca să ne dăm seama asupra valorii lucrării d-lui N. P. Vaidomir.

În concluzie, ni se cere să „restabilim la răsărit — pentru totdeauna — unitatea geografică, politică, istorică și etnică a pământului și neamului românesc“.

O bogată bibliografie completează această lucrare ce ar trebui să fie cunoscută de câți mai mulți din cei care se interesează de soarta noastră și de misiunea civilizatoare ce ne revine în răsărit.

Concursuri pentru premiile Academiei Române

Premiul Năsturel, de 5.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1943, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul: *Studiu asupra trecutului orașului Lugoj*. — (Deciz. 27 Mai 1940).

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1943.

Premiul Ion C. Mihail, de 50.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1943, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul:

Istoria luptelor naționale din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș dela 1848 până la 1918. — (Deciz. 30 Mai 1941).

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1943.

Premiul Ioan și Emilia Dr. Rațiu, de 25.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1944, pentru cea mai bună lucrare cu subiectul:

Vieața și activitatea D-rului Ioan Rațiu și a soției sale Emilia. — (Deciz. 27 Mai 1940).

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1944.

Premiul Statului Gh. Asachi, de 50.000 lei, se va da în sesiunea generală a anului 1944 celui mai bun manuscris, tratând subiectul:

Circulația monetară pe teritoriul Daciei dela retragerea legiunilor până la întemeierea Principatelor românești. — (Deciz. 30 Mai 1942).

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1944.

Premiul G. San-Marin, de 2.000 lei, se va da în sesiunea generală a anului 1946, pentru o lucrare, tratând subiectul:

Rolul național al băncilor românești din Ardeal. — (Deciz. 30 Mai 1942).

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1946.

Premiul Soc. „Cartea Românească“, de 100.000 lei, se va da în sesiunea generală din 1944 pentru cea mai bună „Gramatică română“ prezentată în manuscris.

Se recomandă ca gramatica să fie mai ales practică, putând servi drept îndrumare pentru unificarea scrisului românesc în lumea cărturarilor de toate categoriile.

Manuscrisul premiat va rămânea proprietatea exclusivă a editurii „Cartea Românească“, care îl va tipări și răspândi. — Lucrarea nu va putea să aibă un cuprins mai mare de 300 pag. de tipar, format 12, iar autorul premiat, pe lângă valoarea premiului, va avea un beneficiu de 10% din prețul brut al lucrării, cât timp va dura răspândirea ei, chiar în mai multe ediții.

Termenul prezentării manuscriselor la concurs, în două exemplare dactilografiate, este până la 31 Ianuarie 1944.

*) Din numărul mare și variat al subiectelor fixate de Academie, publicăm aici, mai ales, pe cele ce privesc direct Transilvania și Banatul.

Văpaie de lună

*Văpaie de lună curată și sfântă,
De n'ai fi tu rece și tristă, cum ești,
Ți-ași zice: Coboară pe ochii-mi
[și svântă*

*Isvorul ce zace sub strașina lor,
Isvorul de lacrimi ce ard și mă dor.*

Ecat. Pitiș

Trece apoi, pe rând, la studierea drepturilor bazate pe studiul Geografiei („Negustorii din Transilvania au fost furnizorii de produse industriale ai populației rurale din Basarabia și Transnistria, ca și ai celorlalte țări românești“.

Păstorii transilvăneni din Carpați coborau cu turmele lor prin Transnistria până la Bug, Nipru și Crimeea, așa cum coborau și spre Tisa, până la Adriatică sau la Sud spre Dunăre și Dobrogea...

...Teritoriul dela răsărit de Nistru și până departe intră în spațiul comercial al Moldovei și al celorlalte țări românești.

Cafă, colonie genoveză, era apărută de ostașii moldoveni iar negustorii italieni veneau până la Suceava lui Ștefan cel Mare.

Dintre cele trei șleahuri, adică drumuri mari — care treceau prin „câmpiile pustii“ — unul se numește până la 1600 „șleahul valah“, adică drumul românesc) la dreptul de ordin politic, istoric, insistând asupra *Țării Boloho-*

venilor amintită de cronicile rusești, în secolele XII și XIII care „se cuprindea între izvoarele Nistrului, Pripet și Nipru, situată deci pe Bug, în fostul guvernământ al Podoliei, în drumul dela Kiev la Haliciu“, apoi asupra *Țării Brodnicilor*.

Nu sunt mai puțin relevante documentele prin care d-l N. P. Vaidomir demonstrează că primii Cazaci au fost Români.

În sprijinul afirmațiilor sale, ia acest citat din cronicarul Nicolae Costin (1660—1712):

„Așisderea la ținutul Orheiului și al Lăpușnei cuprinsese acum hanul tătarăsc, de făcuse hatman căzăcesc, de ținca pe locul țării Ucraina cu târguri și cu sate, numindu-se Cazaci, și mai muți Moldoveni erau“.

Capitolul de rezistență al cărții este, fără îndoială, cel despre *Stăpânirea D-murilor Moldoveni peste Nistru*.

Vine apoi *Stăpânirea rusească în Transnistria*, cu înaintarea Rușilor spre Sud, *Ce-au găsit Rușii în Transnistria și Dreptul etnic românesc în Transnistria*.

Unul din Comandanții Vânătorilor de Munte din Crimeea

de Vasile Levardă

După douăzeci și patru de ani de carieră, intră în al doilea războiu tot cu Vânătorii de Munte, de astă dată Comandant al Batalionului 17 Vânători de Munte.

Cu câtă dragoste ne vorbea înainte de începerea războiului din Iunie, de Vânătorii de Munte din 1918, cu care dăduse atacul decisiv în calitate de comandant de pluton.

Chiar la ședințele de educație, sau când presimțea că pe vânătorii ce-i poartă astăzi în lupte pe tot cuprinsul Crimei alături de vitezele armate germane, îi așteaptă încercări grele, îi aduna și le spunea:

„In războiul trecut, Vânătorii de Munte au parcurs într-o zi și o noapte drumul dela Tg. Neamț—Tg. Ocna, cântând tot timpul marșului. După acest marș forțat, au dat atacul, reușind ca prin vitejia și curajul lor să restabilească situația frontului și să hotărască în mare parte sfârșitul războiului. Aceștia au fost vânătorii de munte în războiul trecut.

Fii demni, că le purtați numele, fii vrednici că ați fost lărașiți să fii urmașii lor, comportați-vă ca ei, când țara vă cere să vă jertfiți“.

Așa își îmbărbăta vânătorii de care era sigur că se vor comporta cum gândea mărturisind oricui că, are o deosebită încredere în ei. Tresărea de bucurie ori de câte ori primeam ordin de a intra în o nouă acțiune și primele cuvinte ce le spunea erau:

„Doamne ajută-ne să ne angajăm în acțiune serioasă, în bune condițiuni, să poată dovedi vânătorii pregătirea lor“.

Dar războiul e războiu. Acțiunile curgeau una după alta, dar angajările erau de cele mai multe ori vitrege.

Cu prorocirile noastre și din acțiune în acțiune, ajungem în apropierea Nistrului, de unde urma să ne luăm mai departe după Ruși.

După o ultimă noapte de marș, furișându-ne prin pădurile cu poiene cultivate cu tutun, ajungem pe malul Nistrului la cca 6 km de plaja de trecerea apei.

A urmat o zi de lupte grele, de unde se vedea spasmul disperat al bol-

șevicilor urmăriți de către curajoșii vânători chiar în cuiburile lor.

Nici noaptea ce-a urmat nu a fost liniștită din cauza focului Brandt-urilor inamicului. In zorii zilei, elementele noastre cele mai înaintate ajung între cazematele rusești, dispuse în mod sistematic în jurul unui bot de deal. Acolo, Rușii stăteau ascunși, cu armele gata de a declanșa focul asupra noastră, așa cum stau albinele în stup, gata de a înțepa pe cel ce le deranjează.

Din acest contact cu ei, s'au încins lupte serioase cu înainte și înapoi (atacuri și contraatacuri) până la căderea serii.

Trecuse o altă zi de lupte repetate și toată lumea se simțea cât se poate de obosită. Lanurile de grâu și floarea soarelui erau presărate de morți, răniți și materiale. Vântul sufla rece și șederea în groapă cerea numai decât manta, cu toată căldura de Iulie din timpul zilei. Aveai impresia că se apropie clima de stepă și satisfacția că lupti pe teritoriu străin, cu toate riscurile.

Noaptea căzuse pe deplin. Deodată, din partea stângă, cum stăteam cu fața spre inamic, prin întunericul nopții, ne trezim cu un contraatac din partea inamicului.

Ce-a urmat e greu de spus în cuvinte, după atâta timp.

Rezultatul: „a doua zi, Rușii au fost respinși și urmăriți apoi până dincolo de Nipru“, iar bravul Comandant al Batalionului 17 Vânători de Munte, rănit.

Rana s'a vindecat cu greu și nici astăzi nu știu dacă este pe deplin vindecată. Fapt cert este că după câteva săptămâni de stat în spital, s'a prezentat în cârjă la Marele Stat Major și a cerut să i se dea voie să meargă din nou pe front la comanda Batalionului.

Dorința i s'a împlinit. Astăzi a câștigat cele mai frumoase victorii împotriva bolșevicilor și a partizanilor acestora, în munții Crimei.

6. — A hotărât convocarea adunării generale extraordinare pe ziua de 29 Noembrie, respectiv 6 Decembrie 1942 orele 11, iar a adunării generale ordinare pe 30 Noembrie, respectiv 7 Decembrie 1942 orele 11, la sediul din București al Sindicatului.

De oarece la prima convocare fixată pe ziua de 29 Noembrie 1942 pentru adunarea generală extraordinară și 30 Noembrie 1942 pentru adunarea generală ordinară, probabil nu se va întruni numărul statutar de membri pentru ca adunările să poată avea loc, se pune în vedere tuturor membrilor că adunarea generală extraordinară se va ține, cu orice număr de membri, în ziua de 6 Decembrie 1942 orele 11, iar adunarea generală ordinară în ziua de 7 Decembrie 1942.

7. — A hotărât reconstituirea fișierului membrilor, în care scop invită pe toți ziaristii și publiciștii înscriși în Sindicat, să comunice în cel mult 15 zile biroului din București, Bulevardul Pache Protopopescu No. 30, apartamentul 5, adresa lor exactă cu arătarea ziarelor și revistelor la care colaborează.

8. — Invită pe toți membrii să-și plătească cotizațiile de pe ultimii doi ani, trimițând prin mandat poștal suma de 600 de lei pe următoarea adresă: *Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat la București, Bulevardul Pache Protopopescu No. 30, apartamentul 5.*

Din ședința consiliului plenar al Sindicatului, ținută în zilele de 1 și 2 Noembrie 1942, în București.

Președinte :

Dr. Sebastian Bornemisa

f. ministru Subsecret. de Stat.

Ai noștri -- pe drumurile Rusiei..

de Sergent Ion I. Pogana

De luni de zile, îi urmăresc cu privirile pe camarazii mei mărșăluind pe drumurile nesfârșite ale Rusiei bolșevice.

In marșuri de apropiere, urmărind sau fugărind inamicul, care se retrage silit de vigoarea atacurilor noastre, ostașii au călcat petec după petec de pământ inamic, spre a-și îndeplini datoria cum numai ei știu să și-o îndeplinească.

Pe căldurile caniculare ale celor două veri trecute, cu frunțile arse de soare și brobonate de sudoare, ai noștri au călcat neobosiți acest pământ, frământând între buzele lor arse, valuri uriașe de praf.

Soarele făcea să se 'nroșească până și fierul de căldură, istovind forțele oricărui pelerin pe aceste drumeții estivale; s'au înfierbântat până și mările sub potopul de soare; s'a uscat totul pe șesurile și stepele nesfârșite ale fostei Rusii pravoslavnice, dar ai noștri n'au obosit niciodată pe drumurile acestea fără capăt și umbre răcoritoare.

Arșița și seceta care au pustit în cele două veri, făcând ca deasupra Rusiei să innoate oceane de praf, n'au putut stingheri nici când marșurile noastre.

Au venit ploile toamnei — care au transformat dunele de praf în noroaie ce treceau până peste genunchii oamenilor și cailor, dar glodul n'a fost nicio piedecă pentru realizarea etapelor fixate.

Și în fine au venit gerurile celei mai aspre dintre iernile pe care le-a cunoscut Rusia din timpul războaielor cu Napoleon, care n'au iertat nimic. Pânea era spartă cu toporul — vor povesti camarazii mei nepoților și strănepoților — dar marșurile continuau parca și mai aprig.

Noapțile erau apocaliptice, cu smei

și năluci, peste care spectrul neființei se lăsa tot mai amenințător.

Uneori, picioarele își pierdeau circulația sângelui, rămânând degerate mai mult timp.

Intre ostași, duhul desnădejdiei se lăsa adus de valurile viscoalelor siberiene, dar fără a să le alunge din suflet tot mai dărza voință de a călca pământul până acolo unde va fi smulsă victoria finală.

Cu cămașa udată până la piele sau cu ochii injectați de cel mai năpraznic ger, ai noștri au bătătorit toate drumurile sovietice, înscriind un impresionant capitol în palmaresul uriașelor eforturi românești pentru victorie.

I-am întâlnit adeseori pe acești zoriți drumeți pe cărările victoriei — bătătorind drumurile neuitat de grele ale Rusiei și am stat cu ei de vorbă.

Pe fețele lor, greul sfertărilor se putea descifra clar dela prima ochire. Vorba le părea scăzută dar voința de a nu se lăsa învinși de sfertările făcute nu le-a scăzut niciodată.

Păreau oameni din altă lume — cu înfățișarea de apostoli bătătorind cărările lumilor de eri, — care trăiau în întunec și prăpăd.

Uitând aproape de tot ce este omenesc și pământesc, acești iluminați crainici ai renunțării și eroismului, înfruntau orice neajuns ca să urce culmile victoriei de mâne — care nu va mai întârzia mult.

In ochii tuturor, ei prind o înfățișare de drumeți legendari, lipsiți de poadoabe dinafară, dar strălucind de măreție pentru toate câte știu să îndure și să rabde pentru trofeul biruinței.

Soldații români pe drumurile nesfârșite ale Rusiei!

Ai noștri, — pretutindeni...

Sindicatul Presei Române din Ardeal și Banat

Comunicat

Consiliul Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat, întrunit în zilele de 1 și 2 Noembrie 1942 în București, la sediul din Bulevardul Pache Protopopescu No. 30, s'a ocupat de următoarele chestiuni:

1. — A examinat și verificat situația financiară a Sindicatului aprobând cheltuielile de instalare ale căminului și ajutoarele acordate membrilor.

2. — A hotărât deschiderea căminului înființat în Bulevardul Pache Protopopescu No. 30, apartamentul 5, pe seama membrilor din provincie veniți la București. Membrii vor găsi în cămin pentru o plată modestă întreg confortul: pat, baie, serviciu, telefon.

3. — A redactat modificările statutare, care să permită înscrierea în Sindicat a ziaristilor și publiciștilor români ai altor organizațiuni profesionale de presă existente încă în Ardeal și Banat.

Cererile de înscriere cei interesați le vor înainta Sindicatului la adresa din București, Bulevardul Pache Protopopescu No. 30, până cel mai târziu la 25 Noembrie 1942.

4. — A examinat situația membrilor săi din punctul de vedere al dispozițiilor cuprinse în articolele 19 și 20 din statute și a hotărât să propună adunării generale ordinare proxime aplicarea dispozițiilor acestor articole unor membri ai săi.

5. — S'a ocupat de noua încadrare a membrilor, în spiritul modificărilor statutare ce se vor propune adunării generale extraordinare.

INTREPRINDERE INDUSTRIALĂ DIN BRAȘOV

caută

TÂNĂR DESTOINIC

cu cunoștințe comerciale, pentru voiajor. Trebuie să poseadă limba română, germană și eventual maghiară. Este de dorit angajare imediată. A se adresa la redacția ziarului sub „DISPONIBIL“.

TIPOGRAFIA

„ASTRA“

Execută orice tipăritură sau lucrare de legătorie

Telefon 1102

Aveți încredere într'o întreprindere curat românească.

Atellerele: Str. Lungă No. 1. (în curtea cinematografului „ASTRA“)

Funcționari, Intelectuali!

Cu Lei 104.-

Restaurantul Consiliului de Patronaj „VICTORIA“ din localul Prefecturii, oferă o masă substanțială și gustoasă la prânz și seara compusă din 3 feluri de mâncări. — Servesc și alte consumații (vin, bere, etc.) Deschis dela ora 12.30-15 și dela 19-22 în fiecare zi.

Informațiuni

Onomastica M. S. Regelui
Mihai I

Timpurile grele, prin care trece țara, au dictat cadrul sobru al sărbătoririi zilei onomastice a M. S. REGELUI MIHAI I.

La București, ca și în toate orașele și satele țării, neamul întreg s'a prosternut în cucernice rugăcuni și a cerut sănătate și împlinirea tuturor visurilor ce se leagă de domnia și numele simbolic al tânărului nostru Suveran.

Locul discursurilor, ceremoniilor și meselor obișnuite l-a ținut, de astădată, o severă examinare interioară a tuturor jertfelor ce neamul le aduce cu drag ca cel mai scump omagiu la picioarele Tronului, pe care-l dorește strălucitor de glori, iar Regelui să fie încununat cu împlinirea supremului nostru ideal: de a-L putea sărbători cât mai grabnic neamul de pretutindeni ca pe regele tuturor Românilor.

*

Moartea primului președinte al Curții de Apel

În ziua de 9 Nov. 1942 a încetat din viață C. Simionescu, primul președinte al Curții de Apel din Brașov. Născut la 1886 în Onicen (jud. Roman), intrat în magistratură în 1910. După realipirea Cadrilaterului a fost încredințat cu reorganizarea justiției acolo. După eliberarea Basarabiei a fost trimis la Chișinău pentru organizarea justiției. În 1926 a venit la Brașov ca președinte la secția II. Din 1938 și până acum a fost primpreședintele Curții de Apel din Brașov.

*

Conferința d-lui prof. Jean Delobel

Duminecă, 8 Nov. a. c. la orele 11^{1/2} a. m. s'a ținut în sala festivă a Camerei de Comerț prima conferință din acest sezon a Cercului francez din Brașov.

În fața unui public select și-a desvoltat interesanta conferință d-l prof. Jean Delobel, vorbind despre *Manon Lescaut*.

*

Urcarea pensiilor

Cum era și firesc, după sporul de salariu acordat funcționarilor publici, guvernul a hotărât și majorarea tuturor pensiilor cu 20%.

Cota de majorare cuprinde inclusiv și sporurile acordate după 1 Apr. 1942 — așa fel, ca majorarea să nu depășească suma globală de Lei 4000.

*

Serviciul căsuțelor poștale

La oficiile poștale din orice localitate s'a înființat serviciul căsuțelor poștale, prin mijlocirea cărora cei interesați își pot ridica scrisorile și telegramele imediat după sosire și în orice oră, când oficiul este deschis, fără a mai aștepta venirea factorului.

Prețul extrem de mic al abonamentului (de 180 lei lunar) pune acest serviciu la îndemâna oricui.

Se înlătură astfel orice întârziere la primirea și în același timp se respectă cu toată strictețea secretul corespondenței.

CIII

Gazeta Transilvaniei

Cronica Războiului

Războiul nostru

Eroii unui neam sunt dovada forței și vitalității sale. Astfel ne gândeam în zilele trecute, stând de vorbă cu un tânăr maior, venit într'un scurt concediu. Un om cu înfățișare simplă, în care nu vorbeau decât ochii străfulgerați de oțelul unei voințe neînfrante. Ne-a vorbit foarte puțin despre dânsul și foarte mult despre ostașii pe care îi comandă și mai ales ne-a vorbit despre aceștia cu duioșia unui frate mândru de familia sa.

Cu acest tânăr maior din armata noastră am recapitulat o seamă de momente intrate în istoria campaniei de azi și adesea am rămas uluit de calmul cu care vorbea despre clipele cele mai grozave, când coasa morții lovea năprasnic de-a-lungul câmpului de bătălie, doborând cu frenezie, atât într'o tabără, cât și în cealaltă a frontului.

Mi-a vorbit de unitatea sa ca de o entitate imaterială, ca de un suflu al unei vijelii de foc, nepăsătoare la obstacole și tot atât de nepăsătoare la dureri. Un pâlcc de lei îndârjiți asupra dușmanului, sfidând mușcăturile grenadelor și săgețile veninoase ale mitralierelor. Un bloc de granit însulețit, care se rostogolește peste dușman, înmărmurindu-l de groază și zdrobindu-l.

Ne-a vorbit despre Sevastopol, despre Rostov și despre ultima campanie din Caucaz și Stalingrad.

În tot ce ne-a spus am putut vedea adâncă admirație a acestui comandant față de ostașii lui și dragostea pentru dânșii.

Și nu e un amănunt acesta, pentru că pretutindeni unde luptă ostașul român se poate constata această legătură mai mult decât sultească între mulțimea soldaților și comandanții lor. O legătură pe care o sudează hotărârea de a obține izbânzi după izbânzi. Căci, armata română, ca întotdeauna în istoria ei, nu se află pe câmpul de luptă decât pentru a corespunde marilor porunci naționale și binelui națiunii noastre în primul rând. Iar atunci când este vorba de binele național, ofițeri și soldați se află uniți în același cuget și aceeași simțire.

Un an și jumătate de campanie în răsărit, ne găsește tot atât de entuziaști precum am pornit la luptă și tot atât de tari. Elanul vitejilor noștri n'a scăzut în intensitate, iar vigoarea lor s'a călit tocmai prin uzură. Pe câmpiile Rusiei de altădată nu mai mărșăluiesc soldații instruiți în grabă, care au dat asalt Prutului și au izbândit mai mult grație vitejiei lor neegalate, decât mănuirii dibace a ar-

melor moderne, ci acolo luptă azi o armată care și-a făcut educația înfruntând cele mai noi născociri ale războinicilor de azi și cele mai diabolice mijloace defensive. În răsărit luptă azi un soldat român format în asprimea bătăliilor și nu pe platourile de instrucție.

Acest soldat corespunde misiunii sale cu prisosință și niciodată nu se va pleca odihnei, până când misiunea sa nu va fi împlinită. El este perfect conștient că de reușita războiului pe care îl poartă în momentul de față, atârnă viața neamului pentru secolele ce se deschid cu această nouă epocă a omenirii și de aceea, luptând în cadrul unității europene, el numește înclăștarea de azi, „războiul nostru“.

Și într'adevăr, este războiul nostru, al tuturor. Din răsărit ne-au venit atâtea și atâtea amenințări, din care unele puteau fi mortale pentru neamul românesc. Impotriva acestor amenințări am luptat cu armele, sau le-am opus rezistența noastră pasivă, așteptând ca asuprirea să obosească, lăsându-ne mâinile libere. Astăzi ne avântăm în răsărit pentru a stăvili pentru totdeauna amenințările. Războiul căruia ne-am dedicat nu cunoaște întoarcere din drum, căci de sfârșitul lui victorios pentru noi depinde liniștea noastră și a generațiilor de mâine, pentru reclădirea unei țări puternice și plină de viață, ferită de îndoieli și de poftă străine.

Dar în același timp cu prezența noastră în răsărit, gândurile ni se îndreaptă și spre celelalte fronturi ale neamului. Noi știm, că zidire nouă românească și temeinicie valahă nu poate fi decât atunci când temelie neamului se sprijină bine pe toate întinsurile românești. În lupta de azi nimic nu este uitat și mai ales nimic nu este trecut cu vederea. Dăm prinos de energie și vitalitate națională pentru a servi cele mai sfinte țeluri ale Europei, după cum jertfim pe altarul apărării noastre viitoare. Dar toate aceste jertfe nu și-ar găsi împlinirea lor firească, dacă am lăsa deschise capotele din marea epopee începută la 22 Iunie 1941.

Inimile noastre bat neconținut pentru toți frații, de pretutindeni. În răsărit croim stavilă siguranței noastre din fața puhoiului asiatic ce se sbate din această parte. Dar cugetul nostru înlăcrimat uneori e pretutindeni. El îmbrățișează toți codrii noștri și toată tristețea fraților noștri, care așteaptă cu nerăbdare izbânda definitivă a armelor noastre și a forței noastre etnice.

Situația pe fronturi

Luptele din răsărit

La Stalingrad se continuă reducerea rezistențelor interioare, în partea de Nord a orașului. Totodată încercările sovieticilor de a pune piciorul pe malul drept al Volgei, în această regiune, au fost respinse.

În Caucazia, în regiunea Tuapse, trupele germane și române au mai căș-

tigat teren, prin izgonirea inamicului din câteva poziții întărite. Sovieticii dau repetate contra-atacuri, pentru a împiedeca înaintarea germană.

În spațiul Terek progresul este deosebit de în plin mers. Trupele rusești îngrămădite în zona Vladikaukaz (Ordjonikidze) — Malgobek — Vest de Grozny, sunt viu lovite de front și a-

de **Mardare Mateescu**

menințate la stânga de invăluire, cu unități moto-mecanizate, aflându-se într'o situație cât se poate de critică. După știri recente întăriri sovietice importante se îndreaptă dinspre Tiflis peste munți, atât cât trecerile le mai rămân deschise, pentru a opri înaintarea germano-română spre Grozny, centrul bogatei zone petrolifere.

Pe frontul Donului, trupele italiene au respins încercările bolșevicilor de a trece peste fluviu. Pe restul frontului sovietic, spre Nord, au loc acțiuni cu caracter local.

Frontul din Egipt

După 12 zile de lupte înverșunate, frontul italo-german a putut fi deplasat spre Vest, la o distanță care nu poate fi încă apreciată, mai întâiu spre El Alamein și Fuka, pe o a doua linie de rezistență, sprijinită la Nord de Marea Mediterană, iar la Sud de mlaștinile dela Kattara. Iar Joi noaptea flancul de Nord s'a deplasat la Vest de Fuka, unde are loc o mare bătălie de tancuri, care continuă cu înverșunare.

Debarcări anglo-americane în Africa de Nord

În săptămâna trecută comunicatele de presă vorbeau despre concentrații mari de forțe navale britanice în jurul Gibraltarului. Între aceste vase erau semnalate două purtătoare de avioane și numeroase vase de transport, afară de multe și puternice vase de războiu. S'a presupus că ele ar avea misiunea unei acțiuni spre coastele italiene, a unei acțiuni în spatele armatelor comandate de mareșalii Rommel și Bastico, sau a unei acțiuni pe coastele africane franceze din Mediterana.

Una din aceste presupuneri s'a împlinit întocmai, deoarece Anglo-Americanii au forțat debarcarea pe coastele Africii franceze. Atacul a început în dimineața zilei de Duminecă, în regiunea Alger și împrejurimi. În deosebi în portul Alger atacurile anglo-saxone au fost întâmpinate de rezistența trupelor franceze, unele fiind respinse. În alte puncte însă atacatorii au reușit să debarce.

Trupele americane debarcate în Africa de Nord sunt comandate de generalul Eisenhower.

Unele încercări de rebeliune ale gauliștilor au fost imediat înnăbușite de către generalul Nogues, comandantul forțelor franceze din Africa.

În același timp, consiliul de miniștri francez, constatând că prin atacul dat asupra Africii franceze Statele Unite au rupt relațiile cu Franța, a publicat acest lucru.

După o știre specială a agenției Havas la Alger s'a căzut de acord asupra întreruperii ostilităților, Duminecă seara, pentru regiunea Alger. Acordul a fost stabilit între comandantul suprem al armatei franceze din Africa de Nord, care a negociat cu imputernicirea amiralului Darlan și comandantul forțelor de debarcare nord-americane. Această întrerupere de ostilități privește numai armata care ocupă orașul Alger.

Privitor la scopul debarcării s'a comunicat la Washington că ar fi vorba de a feri Africa de o debarcare din partea Italiei și Germaniei.

Dela Berlin nu se face nicio comunicare oficială în legătură cu acest fapt, comunicându-se doar că atitudinea dărză a mareșalului Petain și a întregului guvern în fața actului de forță exercitat de armata Statelor Unite, este elocventă.

Mareșalul Petain și primul ministru Laval au conferit vreme îndelungată cu generalul Weygand, care a sosit la Vichy.

Redactor responsabil
ION BOZDOG